

IŠŠŪKIAI ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKAI: JEANO-JACQUES'O ROUSSEAU PATARIMAI

RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI

Lenkijos mokslų akademijos Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutas
Europos koledžas Natoline

Jeano-Jacques'o Rousseau veikalas *Considérations sur le gouvernement de Pologne et sur sa réformation projetée* buvo parašytas 1771 m. paprašius Baro konfederatams. Pirmą kartą šis leidinys išspausdintas 1782 m., o Mauricijaus Pranciškaus Karpio (*Maurycy Franciszek Karp*) vertimas lenkų kalba išleistas 1789 m. Iki šios dienos geriausią šio veikalą šaltinių ir argumentų analizę atliko Jerzy Michalskis savo knygoje *Rousseau i sarmacki republikanizm*, išleistoje 1977 m., tačiau iki šiol neturėjusioje rimtesnės įtakos pasaulinėms J.-J. Rousseau studijoms. J. Michalskis atskleidė, kiek J.-J. Rousseau doktrina ir lenkiškasis-lietuviškasis respublikonizmas buvo giminingos idėjos ir kuo jos skyrėsi. Šiame straipsnyje pažymima, kad J. J. Rousseau savo skaitytojams metė esminį iššūkį: ar lenkai nori būti patys savimi, ar jie nori būti šiuolaikiniais europiečiais? Jis siūlė iš esmės permąstyti lenkų, o kartu ir bet kurios kitos tautos sampratą atmetant „apšviestąjį“ ir kosmopolitiškąjį modernizmą.

Reikšminiai žodžiai: Jeanas-Jacques'as Rousseau, Apšvieta, Abiejų Tautų Respublika, lenkiškasis-lietuviškasis respublikonizmas, Mauricijus Pranciškus Karpis.